

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНИЯ ПО НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ И ОТБРАНА

ул. "15 Ноември" № 1, 1040 София, <http://www.cnsdr.bas.bg>

ОТЧЕТ

**ЗА ОРГАНИЗАЦИОННАТА И ФИНАНСОВАТА
ДЕЙНОСТ НА ЦЕНТЪРА ЗА ИЗСЛЕДВАНИЯ ПО
НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ И ОТБРАНА ЗА
2016 ГОДИНА**

И.Д. ДИРЕКТОР:

.....
чл.-кор. Стефан Хаджитодоров

София
януари 2017 г.

Съдържание:

1.	Проблематика на ЦИНСО-БАН през 2016 година	3
1.1.	Преглед на изпълнението на целите (стратегическа и оперативни), оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети	3
1.2.	Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020. Извършени дейности и постигнати резултати по конкретните приоритети	8
1.3.	Полза / ефект за обществото от извършваните дейности ...	8
1.4.	Взаимоотношения с други институции.....	8
1.5.	Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата	9
1.5.1.	Практически дейности, свързани с работата на национални правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др.	9
1.5.2.	Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд "Научни изследвания"), програми, националната индустрия и пр.	9
2.	Резултати от научната дейност през 2016 г.	10
3.	Международно сътрудничество на ЦИНСО-БАН	11
4.	Участие на ЦИНСО-БАН в подготовката на специалисти ...	12
5.	Иновационна дейност на ЦИНСО-БАН.....	13
6.	Стопанска дейност на ЦИНСО-БАН и анализ на нейната ефективност.....	14
7.	Издателска и информационна дейност на ЦИНСО-БАН.....	16
8.	Научни публикации.....	17
9.	Приложения.....	18

1. Проблематика на ЦИНСО-БАН през 2016 година

Проблематиката на ЦИНСО-БАН през 2016 г. се определя от характера на Центъра като специализирано общоакадемично звено в областта на националната сигурност и отбраната. С оглед актуалните потребности на държавните институции и ръководството на БАН Центърът извърши експертна и научна дейност по широк кръг научни проблеми – управление на кризи, защита при бедствия, защита на критичната инфраструктура, управление на знанието и др. По-конкретно ЦИНСО-БАН осъществи през 2016 г. следните основни дейности:

- Участие в Междуведомствени работни групи и Консултативни съвети по широк кръг проблеми на защитата при бедствия, сигурността и отбраната;
- Подготовка и провеждане на кръгли маси, семинари и работни срещи, свързани с решаването на проблеми в областта на сигурността и отбраната;
- Подпомагане ръководството на БАН в изготвянето на експертни мнения, становища и изказвания в областта на сигурността, отбраната и защитата на населението и критичната инфраструктура при бедствия.

1.1. Преглед на изпълнението на целите (стратегическа и оперативни), оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети

Стратегическата мисия на ЦИНСО-БАН е да подпомага развитието на научните изследвания в областта на националната сигурност и отбраната в БАН чрез развитие на сътрудничество със заинтересованите държавни институции от системата за национална сигурност. През 2016 г. Центърът продължи да изпълнява тази своя мисия въпреки бюджетните ограничения и липсата на държавна политика за стимулиране на научните изследвания в областта на сигурността и отбраната. Центърът участва активно и представлява БАН във всички формати за сътрудничество с институциите от системата за национална сигурност (Министерство на вътрешните работи, Министерство на отбраната, Държавна агенция „Национална сигурност” и др.). По-конкретно служители на Центъра участваха активно в следните съвещателни органи и работни групи към Министерския съвет, МВР и МО:

- Консултативен съвет за подпомагане на Министерския съвет при формиране на държавната политика в областта на защитата при бедствия;
- Експертен консултативен съвет по противодействие на радикализацията и тероризма;
- Консултативен съвет по проектно управление към Министъра на отбраната;

- Междуведомствена работна група към МС за разработване на Правилник за устройството и дейността на Съвета за намаляване на риска от бедствия;
- Междуведомствена работна група за приемане на Годишния план за 2017 г. за изпълнение на Националната програма за защита при бедствия
- Междуведомствена работна група за разработване на проект на Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия
- Междуведомствена работна група за разработване на проект на Наредба за условията, реда и органите за извършване на анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствия

В изпълнение на своята мисия през 2016 г. ЦИНСО организира съвместно със Софийския форум по сигурност поредица от кръгли маси по актуални проблеми на сигурността и отбраната, в които участваха широк кръг експерти, учени и представители на институциите от системата за национална сигурност:

- **Кръгла маса „България през призмата на дискусиите на Мюнхенската конференция за сигурност 2016“. Събитието се проведе в сградата на Българската академия на науките на 10 март 2016 г.**

Мюнхенската конференция по сигурността е сред най-авторитетните форуми в областта на международната сигурност и дипломацията. Тя събира авторитетни анализатори и политици от цял свят. Дискусията на тазгодишното издание на конференцията премина под влиянието на кризата в Украйна, анексирането на Крим и влошените отношения между Русия и Запада; ситуацията в Близкия изток и войната с тероризма; бежанския проблем и други.

Целта на кръглата маса бе да се разгледа позицията на България през призмата на проблемите, които бяха обсъждани на Мюнхенската конференция. Уводен доклад направи доц. Румен Кънчев, който акцентира върху следните проблеми за България: Първо, бежанският проблем ще продължи да представлява заплаха за националната сигурност в дългосрочен аспект, поради което е необходима дългосрочна стратегия. Второ, конфликтът в Украйна не може да бъде решен в обозримо бъдеще поради желанието на Русия да изгради буферна зона между себе си и НАТО. Конфликтът има потенциал да се превърне в замразен конфликт подобно на другите конфликти в региона. Не може да се очаква Русия да върне Крим на Украйна, поради което отношенията между Русия и Запада ще бъдат на ниско ниво дълго време. Трето, риск за страната представляват опитите да се раздели НАТО и ЕС и да се блокират техни политики и действия. Паралелно с това проблем ще продължава да бъде разделението вътре в българското общество и невъзможността да се намерят общи политики по критични за страната въпроси. Четвърто, тероризмът е глобален проблем, който изисква координирани усилия от всички държави. Пагубно е да се мисли, че България може да остане изолирана от тази заплаха. Пето, предстоят размествания в пластовете на международната политика и България трябва да намери своето място на

световната сцена. Това следва да става чрез активната политика в рамките на ЕС и НАТО.

В дискусиата се включиха Секретарят на Съвета по сигурността към МС Георги Кръстев, представители на различни министерства и академичните среди.

- **Международна кръгла маса по проблемите на тероризма, бежанските вълни и възможността за инфилтриране на терористи в тях** бе проведена в сградата на Българската академия на науките с гост-лектор генерал-майор /о. р./ Еитан Данго. Други теми на кръглата маса бяха военно-политическата обстановка в Близкия изток, отношенията между Израел, Сирия и Иран и отношенията Израел-Палестина.

Участниците се запознаха с рисковете от бежанските вълни и тяхната връзка със ситуацията в Близкия Изток. Генерал Данго представи накратко политиките на Израел за справяне с терористични атаки и недопускане на радикализирани елементи на територията на страната. В дискусиата се включиха 30 участника, сред които представители на Министерството на отбраната, експерти от сферата на сигурността, анализатори от БАН.

- **Конференция по проблемите на радикализма бе проведена в Централния военен клуб на 29 март 2016 година.**

Конференцията бе открита от заместник-министъра на вътрешните работи Цвятко Георгиев и Секретаря на Съвета по сигурността Георги Кръстев.

В конференцията се включиха над 100 участници от различни министерства и държавни агенции, институти на БАН, експерти по сигурността. Бяха направени изказвания и анализи по проблемите на радикализацията в България и уязвимостта на различните групи. Бяха анализирани трите вида радикализация – лява и дясна политически, религиозна радикализация и спортното хулиганство. Като най-уязвими за радикализация се очертават ромите и българите-помаци. Въпреки, че механизмите за тяхната радикализация са различни, необходимо е да се работят цялостни политики, които да решат основните проблеми, водещи до радикализацията. Тези проблеми са основно социално-икономически.

Бежанския проблем поставя нов риск от радикализация, насочена срещу мигрантите, независимо от тяхната държава на произход и религия. Като цяло те се възприемат като заплаха от българското население, което се използва от различни сили в обществото за пропаганда на антидемократични и ксенофобски идеологии. Беше поставен въпросът за координация на дейността на всички министерства и ведомства за превенция на радикализацията.

- **Кръгла маса по излизането на Великобритания от Европейския съюз се проведе в сградата на БАН на 21 юни 2016 година.**

Целта бе да се направи предварителен анализ до какво може да доведе напускането на Великобритания както за самия съюз, така и за България в

частност. Участниците в дискусиата очертаха основните области, които могат да бъдат най-сериозно засегнати от излизането на Великобритания от съюза. Бе посочено, че такава област е политиката за сигурността и отбрана, предвид на това, че Великобритания е сред най-мощните във военно отношение държави в Европа. Друг важен сектор е обучението на български студенти в страната, както и многото българи, които живеят на острова. По отношение на това бе направена оценка, че в началния етап едва ли ще има сериозни промени. Бе изказано мнение, че сам по себе си Брекзит е сериозен удар по единството на ЕС, който търси политики и решения за справяне с много рискове и предизвикателства. Нещо повече, това може да е нов сигнал за други политически сили в Европа, които искат съюзът да се разпадне. Като заключение участниците призоваха отделните министерства да следят процеса и постоянно да анализират възможните последици за България от излизането на Великобритания от ЕС.

- **Кръгла маса на тема „Риските и заплахите за сигурността и изграждане на интегриран сектор за сигурност“, бе проведена на 30 юни 2016 година в Централния военен клуб в София.**

Всички участници се обединиха около мнението, че тясното взаимодействие и координация на всички министерства и ведомства от сектор „Сигурност“ е абсолютно необходимо. Недопустимо е да се взимат решения, които засягат различни структури, без да има предварително съгласуване. Друг извод е за необходимостта от провеждане на общ преглед на сигурността и отбраната. Този преглед би спомогнал за оптимизирането на сектора, и за оценка дали всички рискове и заплахи за страната са адекватно отразени, за по-ефективното разходване на средствата в сектора, и т.н.

- **Дискусионна кръгла маса „Превенция и противодействие на рисковете от радикализация и тероризъм“, която се проведе на 17 ноември 2016 година в Централния военен клуб в София.**

През 2016 г. представители на ЦИНСО-БАН участваха и в редица международни и национални конференции и кръгли маси по широк кръг проблеми на сигурността и отбраната, както следва:

- Конференция на тема: „Радикализацията сред младите хора – новото предизвикателство пред Европа.“, организирана от Софийски форум по сигурност, София, март, 2016 г.
- Конференция на тема: „Адекватността на българската отбранителна политика в национален и съюзен контекст и необходимото развитие на въоръжените сили на страната до 2025 г.“, София, април 2016 г.
- Военнонаучна конференция на тема: „Съвременни предизвикателства пред сигурността и отбраната“. София, Военна академия „Г.С.Раковски“, май 2016г.
- Конференция на тема: „Европа през 21 век: регионалната сигурност и необходимите реформи в Европейския съюз“, организирана от Нов български университет, май, 2016 г.
- Конференция "Заедно за толерантност и недискриминация на малцинствените групи", София, май 2016 г.
- Военнонаучна конференция на тема „Съвременни подходи за динамично управление на образованието и подготовката в сигурността и отбраната“, организирана от Факултет „Командно-щабен“ на Военна академия „Г.Раковски“, юни 2016 г.
- Конференция на тема: „Ценности, религия и секуларизъм“, София, септември 2016 г.
- Международна научна конференция „Съвременни заплахи за сигурността на Европа“, организирана от Висшето училище по сигурност и икономика, Пловдив, октомври 2016 г.
- Конференция на тема: „Трансгранично сътрудничество и политики за развитие в България и на Балканите“, Великотърновски университет, ноември 2016 г.
- Международна конференция за „Разработване и експериментирание на концепции“, организирана от Министерство на отбраната и Съюзното командване по трансформацията на НАТО, 14-16 ноември 2016 г.

Перспективите на ЦИНСО-БАН след 2016 г. са насочени в две основни направления:

- Продължаване развитието на сътрудничеството с институциите от системата за национална сигурност;

- Научноизследователска работа по проект „Разработване и експериментиране на концепции за защита на критичната инфраструктура в Югоизточна Европа”, с който ЦИНСО-БАН съвместно с Македонската академия на науките и изкуствата кандидатства по програмата на НАТО „Наука за мир и сигурност”.

1.2.Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020. Извършени дейности и постигнати резултати по конкретните приоритети

Поради своята специфика като специализирано общоакадемично звено БАН не извършва пряко научна дейност в изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020. Освен това изследванията в областта на националната сигурност и отбраната не спадат сред приоритетите в Националната стратегия.

1.3.Полза / ефект за обществото от извършваните дейности

ЦИНСО участва в експертни и консултативни съвети и работни групи, разработващи нормативни, планови и организационни документи свързани със сигурността и отбраната. Центърът подпомага ръководството на БАН при изготвянето на становища и мнения свързани с проблеми в областта на сигурността и отбраната. ЦИНСО подпомага процесите на иновации и трансфер на технологии; подпомага и участва в установяването и разширяването на международното сътрудничество.

ЦИНСО осигурява научна експертиза в поддръжка на политиката за сигурност и защитата на гражданите и критичната инфраструктура при бедствия в Република България.

1.4. Взаимоотношения с други институции

ЦИНСО-БАН поддържа активни контакти с основните държавни институции от системата за национална сигурност – най-вече с МВР и МО. Както е посочено в раздел 1.1, представители на ЦИНСО-БАН участват в няколко съвещателни органа и работни групи на МС, МВР и МО.

1.5.Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата

ЦИНСО не извършва непосредствено оперативни дейности, а разработва концептуални и методически документи за оптимизиране на общонационалните оперативни дейности, обслужващи държавата. Методическата дейност на ЦИНСО е най-вече в областта на защита на критичната инфраструктура, управлението при кризи, защита при бедствия и отбранително-мобилизационната подготовка.

1.5.1. Практически дейности, свързани с работата на национални правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др.

Представители на ЦИНСО-БАН участват в няколко съвещателни органа и работни групи на МС, МВР и МО (вж. раздел 1.1).

1.5.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд "Научни изследвания"), програми, националната индустрия и пр.

ЦИНСО няма проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото.

2. Резултати от научната дейност през 2016 г.

Основният научно-приложен продукт на ЦИНСО-БАН през 2016 г. е изготвеният проект за Разработване и експериментиране на концепции за защита на критичната инфраструктура в Югоизточна Европа, който е подаден за финансиране в програмата на НАТО „Наука за мир и сигурност”. Резултатът от оценката на проекта се очаква в началото на 2017 г.

3. Международно сътрудничество на ЦИНСО-БАН

Международното сътрудничество на ЦИНСО е насочено към пълноценно участие в научно-изследователски проект по програмата на НАТО „Наука за мир” на тема: „Разработване и експериментиране на концепции за защита на критичната инфраструктура в Югоизточна Европа”. Партньор в този проект е Македонската академия на науките и изкуствата.

4. Участие на ЦИНСО-БАН в подготовката на специалисти

Представители на ЦИНСО-БАН участват в провеждането на обучения на служители от централната и местна администрация по управление на кризи и защита при бедствия в Института по публична администрация към Министерския съвет.

С решение №50-І/06.08.2009 на Държавната комисия по сигурност на информацията (ДКСИ), ЦИНСО – БАН е определен за обучаваща организация в областта на защита на класифицираната информация. ЦИНСО е една от 6-те организации които имат това право.

5. Иновационна дейност на ЦИНСО-БАН

Иновационната дейност на ЦИНСО-БАН се осъществява в рамките на Гражданско дружество „РИСК-СПЕЙС-ТРАНСФЕР”, в изпълнение на проект № BG161PO003-1.2.02-0016-C0001 „Укрепване и разширяване на Офис за трансфер на аеро-космически технологии в областта на защита здравето на гражданите при бедствия”, по ОП “Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013. Основната цел на проекта е прилагане на иновационни идеи и технологии, подобряване на процесите, усвояване на модерни практики и нови продукти, създаване на контакти с местни и чуждестранни фирми, организации, научно-изследователски институции, държавни и местни органи в областта на аеро-космическите технологии и защита на населението. Проектът бе успешно приключен през м. март 2015 г. Понастоящем се изпълняват задълженията, които са поети по проекта за срок от три години след приключването му, а именно запазване на създадените работни места и последващи действия за постигане на посочените по-горе цели на проекта.

6. Стопанска дейност на ЦИНСО-БАН и анализ на нейната ефективност

1. Осъществяване на съвместна стопанска дейност с външни организации и партньори, поръчки от фирми от страната и чужбина.

ЦИНСО не осъществява стопанска дейност по смисъла на Търговския закон.

БАН и ЦИНСО като наемодател имат сключен договор за наем на помещения, намиращи се в гр.София, ул.Акад.Г.Бончев, бл.26Б с търговското дружество Планта-Тех ЕООД. Месечната наемна цена е в размер на 900 лв. без ДДС.

2. Договори с външни организации по възложени теми: няма

❖ От други (преходен остатък от минали години, към 01.01.2016) 16 822 лв.
--

Кратък анализ на финансовото състояние на ЦИНСО-БАН за 2016 година

За изтеклата 2016 г. Центърът за изследвания по национална сигурност и отбрана осъществява своята финансова дейност от субсидия по утвърден бюджет в рамките на бюджета на БАН и натрупани собствени средства, като положителна разлика от изпълнението на различни договори с външни възложители.

Приоритетно са изплащани трудовите възнаграждения на работещите в Центъра.

Към 31.12.2016 г. ЦИНСО *няма просрочени вземания и задължения.*

1. *Обобщени данни*

Сумата на прихода за 2016 год. е в размер на 48 085 лв. формирана от получените суми по сключен наемен договор в размер на 5 275 лв. и трансфера на бюджетна субсидия – 42 810 лв.

2. *Приходи*

а. Основен източник на средства за осъществяване дейността на ЦИНСО е трансферът на бюджетна субсидия /42 810 лв./ от бюджета на БАН. От бюджетна субсидия се изплащат заплатите и осигурителните вноски на персонала по трудови правоотношения и свързаните с него социални разходи и обезщетения.

3. *Разходи*

Бюджетните приходи покриват разходите на ЦИНСО (заплати, задължителни осигурителни вноски и обезщетения по КТ).

Ефективността на дейността се определя от разходите. Като най-значими са следните видове разходи:

• заплати и осигуровки ,обезщетения	30 489 лв.
-------------------------------------	------------

• разходи за външни услуги	116 лв.
• разходи за вода и енергия	457 лв.
• платени държавни такси	24 лв.
• придобиване на дълготрайни активи	935 лв.

През 2016 г. ЦИНСО заема помещения в сградата на БАН-Администрация, ул. "15-ти Ноември" №1, по тази причина разходите за ремонт на помещенията се поемат от стопанина на сградата в случая БАН-Администрация.

4. Приходи и разходи във валута

През изтеклата 2016 г. няма сключени договори, които биха донесли валутни постъпления

5. Анализ

Финансирането на дейността е от бюджетна субсидия.

Изводите на посочените до тук стойности са, че практически научно-изследователската дейност, издръжката на дейността за 2016 г. се осъществява предимно от бюджетна субсидия, и заплащането на труда, общественото осигуряване и социалните разходи са за сметка на бюджетната субсидия.

7. Издателска и информационна дейност на ЦИНСО-БАН

В съответствие със своята основна функция ЦИНСО поддържа и актуализира Базата данни за потенциала на БАН за научни изследвания и разработки в интерес на сигурността и отбраната.

ЦИНСО продължи развитието на институционалния уеб-сайт и поддържа библиотека с научна литература по проблемите на сигурността и отбраната.

8. Научни публикации

1. Георги Кръстев, Стефан Хаджитодоров, Николай Павлов и Атанас Радев. Държавната политика и гражданското общество в България в новия контекст на сигурността вследствие на миграционните процеси – В: Геостратегическата ситуация и бежанските вълни – между хуманизма и агресията, София, 2016 (под печат)

2. Стефан Хаджитодоров, Николай Павлов, Георги Кръстев и Атанас Радев. Усъвършенстване на системата за защита при бедствия на Република България - В: Сборник с доклади от военна научна конференция „Съвременни подходи за динамично управление на образованието и подготовка в сигурността и отбраната” (22-23 юни 2016г.), София: Военна академия „Г.Раковски” (под печат)

3. Стефан Хаджитодоров. Съвременни аспекти на радикализацията – В: Сборник с доклади от международна научна конференция „Съвременни заплахи за сигурността на Европа” (15 април 2016 г.), Пловдив: Висше училище по сигурност и икономика, с.188-192

4. Николай Павлов. Правни аспекти на управлението на научните изследвания в Република България – В: сп.Общество и право, бр.3, 2016; с.61-69

5. Николай Павлов. Модел за управление на научните изследвания в областта на сигурността и отбраната в Република България – В: Сборник с доклади от юбилейна научна конференция на тема ”Обучението и изследванията по икономика на отбраната и сигурността – настояще и бъдеще” по случай 25-годишнината от създаването на катедра „Национална и регионална сигурност”, София: Издателски комплекс УНСС, 2016; с.246-254

9. Приложения